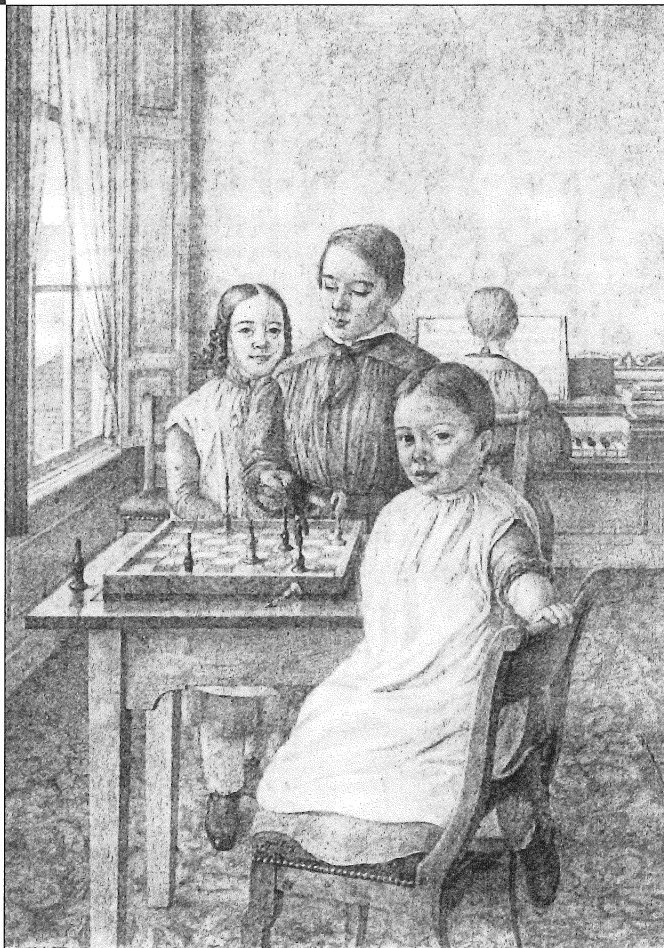

NIEUWSBRIEF

Heinrich Gottlieb Steuerwald, (1802 - 1874)

'De drie kinderen Steuerwald en een huisvriendje' (1847)

Collectie: Rijksprentenkabinet, Amsterdam

nummer 64

april 2004

ISSN 0927-9768

Geopend:

Dinsdag t/m vrijdag

en de eerste zaterdag

van de maand,

10.30-16.00 uur

MAX EUWE-CENTRUM

POSTBUS 11513 • 1001 GM AMSTERDAM

MAX EUWEPLEIN 30A • TELEFOON 020-625 7017 • FAX 020-639 2077

e-mail euwemec@xs4all.nl website <http://www.maxeuwe.nl/>

BESTUUR + MEDEWERKERS

F. de Grave, voorzitter
K. van Harn, secretaris
A. Riemens, penningmeester

H. Böhm
J. Nagel
H. Ree
G. Valk
C. Visser
W. Vermeend

Adviseur museum/bibliotheek: L.C.M. Diepstraten
Adviseur topschaak: J.H. Timman
Adviseur wetenschap: H.J. van den Herik
Bibliothecaris: F.F. Verbeek
Museum en pr-coördinator: E.E. Dirksen
Schaaktechnisch medewerker: A.C.M. Sibbing
Financieel administrateur: A. Bezemer
Museumconservator: P. Verwilligen
Secretariaat: E.E. Dirksen en C. Lesger
Vrijwillige medewerkers: A. van Dijk,
P.J. van der Horst, K. Kok, H.J.M. Leeners, R. Nep,
S. Sival, E. Straat, H. Vinke, W.G. Vijvers, C. ten
Woude

WISSELING IN BESTUURSSAMEN- STELLING MAX EUWE-CENTRUM

Eind maart 2004 hebben enkele mutaties plaatsgevonden in het bestuur van het Max Euwe-Centrum. Frank de Grave is de nieuwe voorzitter geworden en volgt daarmee Errit Petersma op die ruim zes jaar voorzitter is geweest.

Willem Vermeend, die ook een adviesfunctie heeft bij Straet, treedt tevens toe tot het Algemeen Bestuur. Cees Visser, die al enige tijd in het Algemeen Bestuur zit, is vice-voorzitter geworden. Frank de Grave is sedert 1982 politiek actief, als oud-wethouder van financiën en loco-burgemeester van Amsterdam, oud-lid van de Tweede Kamer, oud-staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en oud-minister van Defensie. Sinds 1 april 2004 is hij voorzitter van het College Tarieven Gezondheidszorg.

NIEUWE HOOFDSPONSOR: STRAET HOLDING N.V.

Op 31 maart jl. is een sponsorcontract ondertekend met de internationaal vastgoedbelegger Straet Holding B.V. In het contract staat dat Straet gedurende drie jaar een substantiële bijdrage betaalt aan het MEC ter dekking van exploitatielasten met ingang van 1 april 2004. Na twee jaar zal een evaluatie worden gehouden. Daarnaast betaalt Straet aan het MEC jaarlijks voor het organiseren van schaakevenementen. Het MEC zal voorstellen doen voor dergelijke evenementen.

Op vrijdag 7 mei 2004 wordt een beeld onthuld van de enige wereldkampioen schaken die Nederland ooit gekend heeft op het plein in de Amsterdamse binnenstad dat naar hem vernoemd is. Het beeld - een bronzen buste van 65 cm hoogte - wordt de gemeente aangeboden door de Ondernemersvereniging Max Euweplein en het Holland Casino ter gelegenheid van het 12,5 jarig bestaan van het Max Euweplein en de vestiging van het Casino op dit plein. De onthulling vindt plaats tussen 16.15 en 16.30 uur.

De kunstenares (José Fijnaut) heeft er een gelijkend portret van gemaakt: een denkende Euwe. De lijn van zijn das vormt de contour van een halve witte pion. Zijn linkerhand komt te voorschijn uit een halve zwarte pion. José Fijnaut (geboren op 15 juli 1965 te Brunssum) heeft haar opleiding genoten aan de Kunstacademie van Maastricht. Ze heeft de afgelopen jaren meegewerkt aan tientallen exposities, workshops, festivals en performances, in het bijzonder in Limburg. Werk van haar is aangekocht door de gemeentes Brunssum, Sittard en Erkelenz, het

Bonnefantenmuseum Maastricht en GTI Limburg & Brabant.

Machgielis Euwe werd geboren op 20 mei 1901 in Amsterdam. In 1911 speelde hij zijn eerste toernooi. Op twintigjarige leeftijd wint hij voor het eerst het schaakkampioenschap van Nederland. In 1928 publiceert hij zijn eerste boek: *Practische schaaklessen*. Sindsdien zouden er nog ruim honderd schaaktitels van zijn hand verschijnen, waarvan er vele in verschillende talen zijn uitgekomen. In 1935 versloeg hij de toen regerende wereldkampioen schaken Aljechin in een match om dertig partijen. Die won hij met 15,5-14,5 en daardoor werd Euwe wereldkampioen totdat hij die titel in 1937 weer moest afstaan aan Alexander Aljechin. Daarnaast was Euwe ook vele jaren actief als voorzitter van de wereldschaakbond FIDE (1970-1978). Euwe is de enige amateur-schaker geweest die wereldkampioen is geworden. Zijn maatschappelijke carrière sloot hij in 1964 af als hoogleraar in de informatica. Op 26 november 1981 overleed Euwe.

Franz Wazic, 'Morelov en Prokofjev aan het schaakspel'
karikatuurtekening

In deze rubriek wordt door L.C.M. Diepstraten een boek of een gedeelte uit de MEC-bibliotheek voor het voetlicht gebracht.

Schaken en muziek, deel II

Zoals ik in de vorige Nieuwsbrief aangaf, is 'schaken en muziek' een thema dat zo omvangrijk is dat het moeilijk in één artikel behandeld kan worden. Daarom volgt nu een vervolg.

Eveneens in Londen werd er een ballet geproduceerd in de Empress Hall onder de titel *Sindbad the Sailor on Ice*. De componist is ons niet bekend. Deze ballet-pantomime was een productie van Miss Eve Bradfield en de schaakthema's werden geadviseerd door Mr. R.C. Noel-Johnson. Het was een weergave in 'schaak met levende figuren' van de beroemde partij tussen Paul Morphy en de Hertog van Brunswijk samen met Graaf Isouard de Vauvenarge uit 1858. Deze partij werd beroemd door het wellicht beroemdste dame-offer uit de geschiedenis en vond plaats in een loge van de Parijse Opera gedurende de opvoering van de opera *Norma* van Vincenzo Bellini en door Sandor Badacsonyi in een aquarel uitgebeeld. Het verloop van deze partij kan men bij Golombek: *Chess a History* (pag. 142/143) vinden. Een volgend ballet op een schaakthema is *Pawn to King 5* gecomponeerd door de componistengroep The Pink Floyd in de choreografie van John Chessworth. Het werd uitgevoerd door het Ballet Rambert in het Jeannetta Cochrane Theatre te Londen op 4 december 1968.

Ten slotte vermelden we hier het Amerikaanse Ballet in de vorm van een 'Ghost Revue' met de titel *The Crazy Game*, gedanst op een wild Dixieland-ritme. Schaars geklede balletdanseressen droegen schaak-emblemen op hun hoofden onder veel spektakel van licht- en geluidseffecten. Componist en choreograaf zijn ons helaas niet bekend.

Onder de schaakopera's vermelden we hier van Jaques Fromental Halévy (1799-1862) de opera *La Magicienne* uit 1858 in vijf akten, waarbij ook weer een schaakballet de centrale scene vormde. Halévy, die

eigenlijk Lévy heette, had met genoemde opera in Parijs groot succes.

Een andere opera is van Karl Eberwein (1786-1868) en draagt de titel *Das Schachturnier*. De componist uit Weimar componeerde de ouverture van dit werk in 1819 en dus ver voor het eerste officiële schaaktoernooi in de geschiedenis. Het is niet bekend waar en wanneer deze opera werd uitgevoerd. Interessant is nog een werk van de librettist Giuseppe Giacosa (1847-1906). Het werk draagt de titel *La Partita a Scacchi* en werd door hem geschreven in 1871 als een dramatische legende-in-verzen, geïnspireerd op de middeleeuwse legende *Huon de Bordeaux*. Ging het in deze legende om het liefdespaar Huon en de dochter van Yvorin, bij Giacosa werd het liefdespaar Fernando en Jolanda opgevoerd aan het schaakspel. Het is door Girolamo Induno (1827-1890) in 1881 prachtig in een olieverfschilderij uitgebeeld en bevindt zich in het Museo Civico d'Arte Moderne te Milaan. Het libretto *La Partita a Scacchi* is waarschijnlijk nooit als opera uitgevoerd, maar schijnt groot succes te hebben gehad als toneelstuk in 1873 te Napels. Later is het door de componisten P.A. Cornagli (1892) en G. Copello (1911) van muzikale illustratie voorzien. Giacosa was een van de belangrijkste librettisten van de operacomponist Giacomo Puccini, met name voor zijn opera's: *La Bohème*, *Tosca* en *Madama Butterfly*. Giacosa was aanvankelijk advocaat, maar is daarna een vooraanstaand Italiaans schrijver en librettist geworden en was voorzitter van de Bond van Schrijvers.

Operettes en musical

Vervolgens komen we aan de operettes en een musical. Eerst vermelden we hier van de librettist en satiricus Sir William Gilbert (1836-1911) en de componist Sir Arthur Sullivan (1842-1900) de zogenaamde *light opera* *Princess Ida or Castle Adamant* uit 1879, voor het eerst opgevoerd in 1884 in het Savoy Theatre te Londen. Het thema gaat over de emancipatie van de vrouw. Een van de schaakscènes luidt als volgt:

Lady Blanche: Attention, Ladies, while I read to you

Onbekende kunstenaar XVIIIe eeuw, Frans
'Chinese vrouw met schaakbord'

the Princess Ida's list of punishments. The first is Sacharissa, she's expelled! Allen: Expelled!

Lady Blanche: Expelled because, although she knew no man of any kind may pass our walls she dared to bring a set of chessmen here! Sacharissa: (crying)

I meant no harm; they're only men of wood!

Lady Blanche: They're men with whom you give each other mate, and that's enough!

Een volgende operettecomponist is Antonio Lozzi (1871-1943), die in 1936 de operette *Il Re, le torri e gli alfieri* (Koning, torens en lopers) componeerde.

Hij gebruikte een verhaal van de komische schrijver Luccio D'Ambra, die de avonturen van een jonge Prins Rolando beschrijft, gesymboliseerd door een schaakkoning. De hoofse liefdesaffaire werd gepresenteerd in een schaakballet dat eindigde in het schaakmat van de Koning. Lozzi had in 1892 zijn studie bij Busi, Santoli en Martucci aan het Conservatorio Statale di Musica G.B. Martini in Bologna voltooid en was daarna directeur van de muziekschool en van de filharmonische concerten in Ascoli geworden.

Dan is er nog de Duitse operettecomponist Walter Wilhelm Goetze (1884-1961). Te Berlijn componeerde hij in 1935 *Schach dem König*. Hij was aanvankelijk vooral een componist van chansons en die chansons waren ook steeds verweven in zijn vele operettes.

Ten slotte vermelden we in deze groep nog de beroemd geworden musical *Chess* uit 1984 waarvan de tekst werd geschreven door Tim Rice, terwijl twee musici van de Zweedse groep ABBA, nl. Björn Ulvaeus (*1945) en Benny Andersson (*1946) de muziek componeerden. De productie lag in handen van de componist Andrew Lloyd Webber (*1946).

Moderne muziek

Komen we nu tot de moderne muziek. Allereerst is daar de in Los Angeles geboren componist John Cage (*1912). Hij was eerst theologiestudent, maar werd daarna leerling van Arnold Schoenberg en van Cowell

en ontpopte zich vervolgens als muziek-avant-gardist. Zijn naam werd voor het eerst bekend door zijn stukken voor *prepared piano*. Later gaat hij zich ook bezighouden met de *musique concrète* en de elektronische muziek. Hij wordt gerangschikt onder de Dada-beweging in de muziek en kwam in New York in contact met de schilder en schaakspeler Marcel Duchamp, die zich ook met de Dada-beweging heeft beziggehouden. Voor Duchamp schreef Cage zijn *Chess Concerto* dat in 1968 in Toronto werd uitgevoerd. Zoals bekend was Duchamp in 1968 overleden.

Een Nederlandse moderne componist is, naar notities van M. Niemeijer, Dick Raaymakers (*1930), een van de leden van de in de jaren zestig opgerichte Steimgroep (stichting Studio Elektro-Instrumentale Muziek). Hij schreef *Schaakmuziek 69*, welk werk op 4 juni 1969 in het Koninklijk Conservatorium te Den Haag werd uitgevoerd.

Van de componisten met schaakmuziek komen we vervolgens nog op uiteenlopende figuren, waarvan de belangrijkste waarschijnlijk is: Bernhard Henrik Crusell (1775-1838). Op tekst van Esaias Tegnér's *Frithiofs Saga* componeerde Crusell in 1826 een tiental liederen, waaronder: *Frithiofs spelar skak*. In 1827 en 1830 werden deze liederen nog met twee liederen uitgebreid. Van dit werk kwam bij Lundquist in Stockholm een uitgave uit: *Sångar ur Frithiofs Saga af Crusell, arrangerad för Guitarre af Hildebrand*.

Crusell was clarinettist, dirigent en componist, die nagenoeg zijn hele leven in Zweden woonde. Hij studeerde aanvankelijk bij Abbé Vogler en later in Parijs bij Lefèvre en Gossec.

Van J. Chajt is er een muzikaal declamatorium *Shahmaty* op tekst van Vladimir Agatov. De compositie stamt uit 1927.

Voorts is er een komische opera van Amedée Dutacq met de titel *Défait Philidor* op een libretto van Abraham Dreyfus. De eerste opvoering was in de Opéra Comique te Parijs, 1882. Het verhaal speelt in 1777 in het Café de la Régence, waar een jonge musi-

cus Richard het opneemt tegen Philidor achter het schaakbord. Het interessante plot kan men uitvoerig lezen in Gizycki's *A History of Chess* pag. 285-286.

Dan is er nog een operette van Richard Genée (1823-1895) op tekst van F. Zell. Deze compositie draagt de titel *Der Seekadet* en beeldt uit het schaakspel van Koningin Maria Francisca van Portugal in de 2e acte. De partij verliep als volgt:

1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.d4 exd4 4.c3 dxc3 5. Pxc3 d6 6.Lc4 Lg4 en wit zet mat in vier zetten (7.o-o Pe5 8.Pxe5 Lxd1 9. Lxf7+ Ke7 10. Pd5 1-o).

Vano Iljitsj Muradelly (1908-1970) componeerde schaakmarsen en schaakliederen, waaronder *Lyrisch schaaklied* 1966 op tekst van V. Davidovitsj.

Muradelly was in 1939 voorzitter van de het Muziekfonds van de Sovjet-Unie, maar zijn opera *De grote vriendschap* uit 1947, zijn meesterwerk, was aanleiding tot felle kritiek van het Centraal Comité van de communistische partij. Bekend is nog *La Marche de Philibert*, muziek van Jack Dieval op tekst van Michel Rivgauche, ter gelegenheid van de Schaakolympiade 1974 te Nice.

Ten slotte mogen we niet vergeten de mini-opera *Sketches of Chess* van Muriël Lucy Clément uit 1996, opgevoerd in het Nieuwe de la Mar Theater te Amsterdam ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van het Max Euwe-Centrum. De partituur van deze mini-opera is opgenomen in de bibliotheek van het Max Euwe-Centrum. Een componist, die niet alleen vele populaire liederen componeerde en een symfonie alsmede de *Armeense Cappariccio*, was ook een schaakcomponist. Het is Alexander Dolukhanian (1910-1968).

Van de componisten die schaakten zijn er enkelen bij wie wij korter of langer willen stil staan.

Van Frederik II de Grote (1712-1786) is bekend, dat hij behalve een goed fluitist ook een bekende componist was en hij schaakte, al durfde hij het tegen de grote Philidor niet opnemen bij diens bezoek in

Potsdam. Daarnaast schreef hij echter ook het libretto voor de opera *Montezuma*, waarin de Spaanse veroveraar Cortez zijn schaakpartner de Mexicaanse vorst Montezuma II tijdens hun schaakpartij gevangen liet nemen. De opera zelf werd gecomponeerd door Carl Heinrich Graun (1703-1759) en werd op 5 januari 1755 in première gebracht.

Mark Kostabi (*1960) is een heel aparte figuur. Hij is behalve een sterk schaker en musicus ook een interessante kunstschilder. Hij is een Amerikaan wiens ouders emigranten uit Estland zijn. Hij is een klassiek componist, wiens pianomuziek o.m. in de Estland Concert Hall in Tallinn werd uitgevoerd alsmede door diverse Amerikaanse orkesten. Zijn schilderijen zijn te vinden in het Metropolitan Museum of Modern Art, het Guggenheim Museum, het Brooklyn Museum, maar ook het Groninger Museum.

Felix Mendelsohn (1809-1847) was volgens Hooper & Whyld een sterk schaker, die het merendeel van zijn partijen in 1831-32 in Parijs speelde in het Café de la Régence.

Pierre Palla (1902-1968) een Nederlandse componist en organist, componeerde in 1935 de *Euwe-mars*.

Sir Walter Parratt (1841-1924) was ook een organist en van hem werd gezegd, dat hij aan het orgel schaakte terwijl hij fuga's van Bach speelde. Van Parratt is een partij bekend tegen Rev. J. Coker uit 1862: 1.e4 e5 2.Pf3 f5 3.c3 Pc6 4.d4 exd4 5.e5 d5 6.cxd4 Lb4+ 7.Pc3 Pge7 8.Ld3 o-o 9.h3 Kh8 10.g4 fxg4 11.hxg4 Lxg4 12.Lxh7 Lxf3 13.Lf5+ Kg8 14.Lxe6+ Tf7 15.Dxf3 Df8 16.Dh5 (1-o)

Nikolaj Pejko (*1916), componist van symfonieën en van het ballet *Jeanne d'Arc*, heeft meer dan eens de idee geuit dat er een affiniteit aan te wijzen valt tussen muziekcomposities en schaakcomposities. Hij beweert ook, dat schaaktoernooien hem helpen bij het schrijven van muziek.

J. Skarzynski (1924) 'Portret van Philidor'

Over François André Danican Philidor (1726-1795) kunnen we over zijn schaakprestaties kort zijn, omdat ze iedere schaker wel bekend zijn.

Als componist heeft hij *opéras-comiques* en muzikale comediën geschreven en behalve het oratorium *Carmen saeculare* nog elf zangspelen.

MUSEUM

De plannen van de Museumcommissie voor 2004? We denken onder andere aan een intern tentoonstellinkje over ons oud-bestuurslid, de op 6 juli 2003 overleden Ineke Bakker. Tijdens haar loopbaan als secretaris-generaal van de Wereldschaakbond (FIDE) waren reversspeldjes een hot item. Elke zichzelf respecterende nationale schaakbond beschikte in de jaren zeventig, tachtig over zo'n speldje, strooimateriaal tijdens Schaakolympiades, General Assemblies

en andere internationale schaakbijeenkomsten. Haar verzameling is misschien niet uniek maar wel bijzonder, net zoals zijzelf was.

Maarten Manson, een oude bekende van het MEC, heeft zijn opmerkelijke vignettenverzameling voor een tentoonstelling aangeboden. Misschien kan deze geïncorporeerd worden in het tentoonstellinkje over Ineke Bakker.

Een ander idee is deze tentoonstelling op te luisteren met een damesschaakkrachtmeting in het MEC.

Daarvoor zoeken we een sponsor.

Een beeld van Max Euwe op het Max Euweplein: u herinnert zich misschien nog dat initiatief uit 2001? Vrijdag 7 mei 2004 is het zover; elders in dit nummer vindt u er meer over.

Een andere oude bekende van het MEC, de heer E. Waaldijk, heeft zijn verzameling schaakspellen in permanente bruikleen aan het MEC aangeboden. De Museumcommissie is op werkbezoek geweest en heeft verheugd dit genereuze aanbod aangenomen. In de volgende Nieuwsbrief komen we er op terug.

Op 9 oktober 2003 was de opening van de tentoonstelling Oost, Amsterdamse Buurt in het Amsterdams Historisch Museum (AHM). Max Euwe, die geboren is in de Watergraafsmeer, kon er niet ontbreken, vond men bij het AHM, dus vroeg men om een gering aantal objecten en foto's van Euwe. Onze wereldkampioen schaken kwam in de vitrine zij aan zij te liggen met Johan Cruyff. De tentoonstelling duurde tot en met 29 februari 2004.

Bent u de komende tijd in de stad, komt u dan even naar het MEC. De in Nieuwsbrief 62 aangekondigde vitrine met schaakcuriosa was inderdaad ingericht voordat het jaarlijkse Schaakfestival op het Max Euweplein op 5 juli 2003 plaatsvond. Het 2003-schaakfestival was budgettair neutraal voor het MEC dankzij een begunstiger die onbekend wenst te blijven.

Nederlandse uitgeverijen

Uitgeverij Tirion uit Baarn timmert de laatste tijd stevig aan de weg op schaakgebied. Men begon in 2003 schuchter met de 25-ste editie van Euwes klassieke leerboek *Oom Jan leert zijn neefje schaken*. In het najaar verscheen de herdruk van de inmiddels eveneens klassieke leermethode Brunia/Van Wijgerden: *Lekker schaken, stap 1 tot en met 5* (1 t/m 5). Maar in 2003 verschenen ook twee compleet nieuwe uitgaven. Allereerst werd het boek Bobby Fischer, de dolende koning uitgebracht (6). In januari 2003 had Studio Sport een documentaire uitgezonden over de voormalige wereldkampioen. Op advies van Hans Böhm werkte programmamaker Kees Jongkind de interviews uit die met diverse betrouwbare, die Fischer persoonlijk ontmoet hebben, waren gehouden. Hans Böhm complementeerde het geheel met een schets van Fischers loopbaan en andere schaaktechnische informatie. Het boek geeft een goed beeld van de huidige stand van zaken rond Fischer. Met name de gegevens die onlangs zijn vrijgekomen over de biologische vader van Fischer en over het pasgeboren kind van Fischer zijn bij het grote publiek vrijwel onbekend. Een prettig leesboek dat om onduidelijke redenen door Max Pam in *Het Parool* negatief werd gerecenseerd.

Vlak voor de jaarwisseling verscheen ook een boek van Jan Timman en Hans Böhm over de hoogtepunten van 2003 op het gebied van schaakpartijen en schaakstudies (7). Het boek bevat veel fraais en is door de verschillende benadering van de twee auteurs voor schakers van diverse niveaus toegankelijk. Timman analyseert vrij afstandelijk terwijl Böhm zich meer rechtstreeks tot de lezer wendt. Het is de bedoeling dat dit boek het begin van een jaarlijkse traditie wordt. Ook *New in Chess* is de laatste tijd productief. In 2002 verscheen het eerste boek uit de reeks *Schaken met Jan Timman*. Hij behandelde daarin de kracht van het paard. Zijn nieuwe boek heeft als ietwat misleidende subtitel

De kracht van het loperpaar (8). Maar Timman behandelt in het boek ook de kracht van het paardenpaar en geeft zelfs enkele partijen waarin de combinatie loper en paard domineren. Opmerkelijk genoeg kon Timman geen partijen vinden waarbij het loperpaar superieur was aan het paardenpaar. Meestal komt de meerwaarde van het loperpaar tot uiting in open stellingen en in het eindspel. De 15 door Timman geselecteerde partijen dateren uit de laatste twee decennia met als meest recente keuze de partij Short-Polgar, Boedapest 2003.

Jeroen Bosch publiceert de laatste jaren in het tijdschrift *New in Chess* artikelen over onbekende openingsvarianten. Een selectie van deze vaak verrassende tips is nu in boekvorm uitgegeven (9). Voor schakers die de platgetreden paden willen ontwijken is dit boek een aanrader. In het boek wordt een prijs van 250 euro uitgelooft voor de beste partij die met een van de door Bosch geadviseerde varianten wordt gespeeld. De eerste serieuze kandidaat heeft zich reeds gemeld. In het Aeroflot-toernooi te Moskou dit jaar speelde de 13-jarige Magnus Carlsen het verbeterde Lisitsin-gambiet (1. Pf3, f5 2. d3 !) en won daarmee in slechts 19 zetten van de bepaald niet zwakke Russische grootmeester Sergey Dolmatov.

Ook bij *New in Chess* verscheen het eerste deel van een nieuwe 6-delige serie *Tactics in the opening* (10). Bram van der Tak en grootmeester Friso Nijboer behandelen in deze uitgave het Siciliaans, een van de scherpste en meest tactische openingen. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat Van der Tak het leeuwendeel van het boek en van de ruim 250 partijen voor zijn rekening heeft genomen. Nijboers bijdrage van 36 pagina's beperkt zich tot de Rauzer-, Sveshnikov- en Rossolimovariant.

De boeken van Timman zijn in het Nederlands uitgebracht, terwijl de boeken van Bosch en Van der Tak/Nijboer in het Engels zijn verschenen. Met het laatstgenoemde boek beëindigt Van der Tak zijn loopbaan als auteur van openingsboeken.

- 1) Rob Brunia/Cor van Wijgerden:
Lekker schaken, stap 1, Tirion Uitgevers, Baarn 2003,
94 pag., ISBN 90 4390 562 3. Prijs euro 9,98
- 2) Rob Brunia/Cor van Wijgerden:
Lekker schaken, stap 2, Tirion Uitgevers, Baarn 2003,
96 pag., ISBN 90 4390 563 1. Prijs euro 9,98
- 3) Rob Brunia/Cor van Wijgerden:
schaken, stap 3, Tirion Uitgevers, Baarn 2003,
110 pag., ISBN 90 4390 564 X. Prijs euro 9,98
- 4) Rob Brunia/Cor van Wijgerden:
Lekker schaken, stap 4, Tirion Uitgevers, Baarn 2003,
112 pag., ISBN 90 4390 565 8. Prijs euro 9,98
- 5) Rob Brunia/Cor van Wijgerden:
Lekker schaken, stap 5, Tirion Uitgevers, Baarn 2003,
120 pag., ISBN 90 4390 566 6. Prijs euro 9,98
- 6) Hans Böhm/Kees Jongkind: Bobby Fischer,
de dolende koning, Tirion Uitgevers, Baarn 2003,
160 pag., ISBN 90 4390 492-9. Prijs euro 16,98
- 7) Jan Timman/Hans Böhm: Briljant schaken 2003,
Tirion Uitgevers, Baarn 2003, 134 pag.,
ISBN 90 4390 556 9. Prijs euro 16,98
- 8) Jan Timman: Schaken met Jan Timman,
De macht van het loperpaar, New in Chess,
Alkmaar 2003, 142 pag., ISBN 90-5691-113-9.
Prijs euro 17,95
- 9) Jeroen Bosch: *Secrets of opening surprises*,
New in Chess, Alkmaar 2003, 204 pag.,
ISBN 90-5691-098-1. Prijs euro 21,95
- 10) Bram van der Tak/Friso Nijboer: *Tactics in the
opening 1, Sicilian Defence*, New in Chess,
Alkmaar 2003, 240 pag., ISBN 90-5691-112-0.
Prijs euro 15,80

Joachim Beyer

Bij Joachim Beyer Verlag is een schaakboek voor kinderen verschenen (11). Ook werd een aloud boek van Lasker over gezond verstand met een appendix van psycholoog Reinhard Munzert weer herdrukt (12). Ten slotte heeft veelschrijver Jerzy Konikowsky weer een boek geproduceerd (13). Dit keer is het Scandinavisch onder de loep genomen. Het is tegenwoordig gevaarlijk om openingsboeken uit te geven, omdat de ontwikkelingen op openingsgebied

razendsnel gaan. Bij het Scandinavisch loopt men minder risico omdat deze opening op hoog niveau weinig gespeeld wordt.

- 11) Bodo Stark: *Schach macht Spass*,
Joachim Beyer Verlag, Hollfeld 2003, 164 pag.,
ISBN 3-88805-474-5
- 12) Emanuel Lasker/ Reinhard Munzert:
Gesundes Menschenverstand, Relativität im Schach,
Joachim Beyer Verlag, Hollfeld 2003, 218 pag.,
ISBN 3-88805-276-9. Prijs euro 14,80
- 13) Jerzy Konikowski: *Skandinavisch, richtig gespielt*,
Joachim Beyer Verlag, Hollfeld 2003,
216 pag., ISBN 3-88805-421-4. Prijs euro 18,80

Eindspel(studie)

Het traditionele jaarboek van de Alexander Rueb Vereniging voor Eindspelstudies (ARVES) is in 2003 gewijd aan de Boheemse eindspelcomponist Artur Mandler (1891-1971) (14). Zijn werk is bijna niet meer te verkrijgen en daarom is deze editie een welkome aanvulling om Mandler aan de vergetelheid te ontrukken. Jan van Reek heeft steeds meer moeite om geschikte onderwerpen te vinden. Dit keer koos hij voor 5 preciezen (15). Wat dat inhoudt is niet duidelijk. Bovendien wordt daarin een partij geanalyseerd waarin een bekend theoretisch remise-toreneindspel alsnog wordt verloren. Welke lezer is hierin geïnteresseerd? Bij Joachim Beyer Verlag is er de derde druk van het standaardwerk van Joesoepov en Dvoretzky verschenen (16).

- 14) John Beasley: *Depth and Beauty, the chess endgame studies of Artur Mandler*, ARVES Harpenden 2003,
128 pag.
- 15) Jan van Reek: *Vijf preciezen*, STES Margraten 2003,
64 pag. ISBN 90-74827-26-8.
- 16) Artur Jussupow/Mark Dworzaki:
Effektives Endspieltraining für Fortgeschrittene,
Joachim Beyer Verlag, Hollfeld 2003, 184 pag.,
ISBN 3-88805-473-7. Prijs euro 17,80

Verhuizing

Wie voor schaakboeken wel eens naar de Haarlemmerdijk gaat: 'het Paard' is 24 april 2004 verhuist van nummer 147 naar 173.

FINANCIËN

De activiteiten van het Max Euwe-Centrum worden financieel mogelijk gemaakt door:
Straet Holding B.V., NRC Handelsblad, de Koninklijke Nederlandse Schaakbond en de Gemeente Amsterdam.

De Nieuwsbrief is bestemd voor de donateurs van het Max Euwe-Centrum. U kunt de Nieuwsbrief regelmatig ontvangen door donateur te worden van de Stichting Max Euwe-Centrum, door een bedrag van minimaal € 15,00 per kalenderjaar (meer mag ook) over te maken op Postbankrekeningnummer 5401670 t.n.v. Max Euwe-Centrum te Amsterdam. Of door te bellen: 020-6257017, waarbij u advies omtrent de betaling mag verwachten.

BOEKEN(RUIL)MARKT

De eerstvolgende boeken(ruil)markt wordt gehouden op zaterdag 29 mei van 11.00 tot 14.00 uur. Voor het reserveren van een tafel gelieve men minstens twee weken van tevoren te reageren.

ARVES-BIJEENKOMST

De Alexander Rueb Vereniging voor Eindspelstudies (ARVES) komt in het weekend van 21-23 mei 2004 bijeen in het MEC.

SCHAAKFESTIVAL OP MAX EUWEPLEIN

Op zaterdag 3 juli wordt deze zomer weer een schaakfestival gehouden op het Max Euweplein. Het programma van die dag wordt onder meer bekendgemaakt op de website van het MEC.

Het Max Euwe-Centrum geniet ook immateriële steun, namelijk van:
Akzo Nobel, Chess Base, Corel, Nederlandse Gasunie, Network Associates / Mc Afee, New In Chess.

Het Max Euwe-Centrum stelt goede ideeën op prijs. Degenen die met ons mee willen denken over mogelijkheden op het gebied van bijvoorbeeld (schaak)-tentoonstellingen of andere activiteiten, worden verzocht ons daarvan op de hoogte te stellen.

Schaakboekenverzamelingen kan men legateren aan de Stichting Max Euwe-Centrum. Als u daarover denkt of iemand kent met deze gedachte, houden wij ons van harte aanbevolen.